

กระบวนการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและวิธีการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์
ในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม

นางสาวสรายุก้าว อนุมัติราชกิจ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาในสาขาเศรษฐมนตรบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ ภาควิชาการประชารัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-192-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**INFORMATION SEEKING PROCESS AND WORK IMPLEMENTATION OF
SOCIAL WORKERS IN HELPING CHILD ABUSE CASES**

MISS SARANPAT ANUMATRAJKIJ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Graduate School

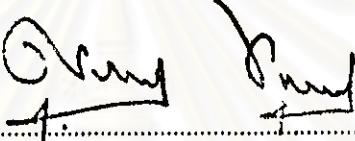
Chulalongkorn University

Academic Year 1998

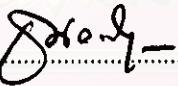
ISBN 974-332-192-6

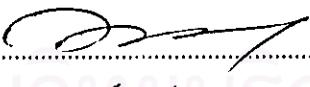
หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและวิธีการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ ในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทำรุณกรรม
โดย	นางสาวสาวนุก้า อนุมัติราชกิจ
ภาควิชา	การประชาสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์พชร. เชยจรายา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุญาตให้นักวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์คุ้ງวัฒน์ ชิตวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนวนี บุญลือ)


..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พชร. เชยจรายา)


..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุบล เบญจรงค์กิจ)

รายงานวิจัย อนุสัติราชกิจ: กระบวนการแสวงหาข้อมูลช่วยเหลือและวิธีการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกการทุนกรรมา (INFORMATION SEEKING PROCESS AND WORK IMPLEMENTATION OF SOCIAL WORKERS IN HELPING CHILD ABUSE CASES) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์พัชรี แซ่จราญ, 129 หน้า ISBN 974-332-192-6

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงกระบวนการแสวงหาช่วยเหลือ การทำงานในชั้นตอนต่าง ๆ ของนักสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกการทุนกรรมา ตลอดจนศึกษาถึงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านนี้ของนักสังคมสงเคราะห์ โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักสังคมสงเคราะห์ของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลรวม 20 คน ตลอดจนผู้บริหารด้านสวัสดิการสังคม และนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอีก 4 คน ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

- 1) กระบวนการแสวงหาข้อมูลช่วยเหลือเด็กที่ถูกการทุนกรรมา เริ่มจาก การที่นักสังคมสงเคราะห์ทั่วไปทราบข้อมูลเบื้องต้น จาก 2 แหล่งข่าวสำคัญ ได้แก่ สื่อมวลชน และสื่อสุกคิด ซึ่งประกอบด้วย ภูมิทัศน์ของของเด็ก พลเมืองดีและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง แล้วจึงทำการหาน้อมูลในรายละเอียดเพิ่มเติมจากการเยี่ยมบ้าน การลงทุน และการให้สุกคิดแนวตั้งของเด็กน้ำเสบ หรือแม่น ซึ่งข้อมูลที่ได้รับทุกส่วนจะนำมาประมวลเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือเด็ก ทั้งนี้สื่อสุกคิดจะเป็นสื่อสำคัญที่สุดในการให้หาน้อมูลแก่นักสังคมสงเคราะห์
- 2) วิธีการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ประกอบด้วย 5 ชั้นตอนสำคัญ คือ การแสวงหาข้อเท็จจริง การพิจารณาทางแนวทางช่วยเหลือ การให้ความช่วยเหลือ การส่งเด็กคืนสู่สังคม และการประเมินผลติดตามผล ทั้งนี้ กระบวนการแสวงหาช่วยเหลือ จึงเปรียบเสมือนภารกิจที่ต้องการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การปฏิบัติงาน
- 3) นักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องมีความเห็นว่า นักสังคมสงเคราะห์ควรมีการปฏิบัติงานในเชิงป้องกันด้วยการรณรงค์ เผยแพร่ความรู้เรื่องการทุนกรรมาเด็ก ตลอดจนการป้องกันแก้ไขปัญหาชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ช่วยลดส่องดูแล ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 4) นักสังคมสงเคราะห์มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะ ความรู้ ความชำนาญในการช่วยเหลือเด็กที่ถูกทุนกรรมา ความต้องการเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ หรือเข้าร่วมการประชุมสัมมนาภารกิจ ฯ
- 5) สื่อมวลชนทุกประเภทควรมีการนำเสนอเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง และสามารถเกี่ยวกับการดำเนินสิทธิ์ รวมถึงข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการทุนกรรมาในเชิงวิชาการเพิ่มมากขึ้น โดยทำการสัมภาษณ์นักวิชาชีพและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องประจำหน่วยงานต่างๆ

คินพ์ตันพัฒนาบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทยในกรอบสืบสานที่มีประสิทธิภาพ

4085326828 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD:

INFORMATION SEEKING PROCESS/ WORK IMPLEMENTATION/ SOCIAL WORKERS/ CHILD ABUSE

SARANPAT ANUMATRAJKIJ: INFORMATION SEEKING PROCESS AND WORK IMPLEMENTATION OF SOCIAL WORKERS IN HELPING CHILD ABUSE CASES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.PATCHANEE CHEYJUNYA 129 pp. ISBN 974-332-192-6

This qualitative research aims to examine the information seeking process as well as methodologies by which the social workers use to assist the abused children. The study also explores the opinions of the social workers on these issues. In-depth interviews were conducted with 20 social workers from both governmental and non-governmental organizations in the Bangkok Metropolitan Region as well as 3 specialist in related field and a social welfare's executive. The conclusion of this study are as follows:

1. At the beginning of the information seeking process, the social workers obtain first-hand information from 2 crucial sources, mass media and personal media (relatives, well-wisher, and concerned officials). They then acquire additional information through home visit, community visit and meeting with those involve in the case. These information will be analysed and used in planning to assist the abused children. Personal media is the most important source in the information seeking process.

2. In assisting abused children, the social workers follow the 5 steps including; Facts Finding, Planning of Remedial Measures, Provision of Assistance, Reintegration for Abused Children and Follow Up. Anyhow, the information seeking process will be included in all steps.

3. According to the specialist in related field, the preventive measures should be implemented through information campaigns to raise awareness of the community on the issues of abuses on children, prevention as well as assistance and services available for victims of abusiveness. This would encourage the involvement of the community, thus enable the social workers to work effectively.

4. The social workers want to update their knowledge and skill on a range of issues relating to the assistance of abused children through participating in workshops, meetings and seminars.

5. Mass media should technically present more information on facts and causes of children right violation as well as information on a range of abuses. The presentation should include the interviews with professional and those working in this field.

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

นายมีช่องนิลิต

สาขาวิชา นักศึกษาพัฒนาการ

นายมีช่องอาจารย์ที่ปรึกษา

ปีการศึกษา 2541

นางสาวอุบลภรณ์เรืองราษฎร์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้จัดข้อความขอบพระคุณรองศาสตราจารย์พันธุ์ เผยจารยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณามอบให้แนวคิด ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วยความเอใจใส่ยิ่ง และการขอน้อมพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วนิดี บุญเรือง ประธานคณะกรรมการสอนวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุณล ปัญจวงศ์กิจ กรรมการสอนวิทยานิพนธ์ ที่ได้มอบเวลาให้คำแนะนำและแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงสำเร็จลงไม่ได้หากปราศจากความช่วยเหลือจากท่านทั้งหลายเหล่านี้ ผู้จัดข้อความขอบพระคุณขอขอบคุณเช่นเดียวกับคณะกรรมการประจำสังเขป (นายอิริสวัรร์ จันทร์ประเสริฐ) อัยการทั่วถูล วินิจฉัยภาค นายแพทย์ราตรี วิชุราษฎร์ และ พ.ต.ท. เรืองศักดิ์ ศินสูงสุด รวมทั้งขอบพระคุณนักสังคมสงเคราะห์กลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่กรุณาแสดงเวลาอันมีค่าอย่างให้ผู้จัดข้อความได้มีโอกาสสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลอันเป็นประโยชน์มาเสนอในการศึกษาวิจัยนี้ ขอขอบคุณน้าสุกี้ทัคค์ - น้าอากา ประลิทท์วิเศษ คุณอรุณ พงษ์กำเนิด คุณพาวิพา ภารกิจ ภูมิภาพ และคุณหวานวุฒิรักษ์ เมืองทวี ที่เต็มใจช่วยเหลือจัดการในทุกเรื่องข่ายที่ผู้จัดข้อความต้องเผชิญกับเหตุสุกดิจิตต์ต่าง ๆ ระหว่างทำการศึกษา ขอขอบคุณพี่ - เพื่อน และน้อง ๆ อีกหลายท่านที่เคยให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้

ขออุทิศส่วนตัวของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่คุณพ่อ ผู้ที่ให้ความสำคัญของการศึกษาและสนับสนุนฉัน ฯ ในการพัฒนาต่อไปอย่างยุ่งเฝ้า และการขอบพระคุณจูดี้เป็นอย่างสูงที่เป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ตลอดจนเป็นกำลังใจยันสำคัญยิ่งของผู้จัดข้อความโดยตลอด

ท้ายที่สุดหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีสาระประโยชน์อยู่บ้าง ขอให้สาระประโยชน์นั้นมีส่วนบรรเทาความทุกข์ยากเดือดร้อนของเด็กที่ยากจนในภาวะยากลำบากทุกคน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตราสัญลักษณ์ อนุมัติราชกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๑
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๑
กติกากรรมประการ	๙
สารบัญ	๙
สารบัญตาราง	๙
สารบัญภาพ	๙
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาน่าสนใจในการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.4 ขอบเขตในการวิจัย	6
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	7
1.6 ชื่อจ่ากัดในการวิจัย	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสาร	10
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสื่อบุคคล สื่อมวลชน และสื่อเฉพาะกิจ	10
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิร่วงท่าทางสาร	13
2.1.3 ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล	14
2.1.4 ทฤษฎีระบบหัวใจ	15
2.2 แนวคิดเรื่องการทารุณกรรมเด็ก	18
2.2.1 ลักษณะการกระทำทารุณกรรมเด็ก	19
2.2.2 สาเหตุการกระทำทารุณกรรมเด็ก	20
2.2.3 ผลกระทบของเด็กที่ถูกทารุณกรรม	21
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กที่ถูกทารุณกรรม	22
2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการรับรองสิทธิเด็ก	22
2.3.2 แนวคิดด้านสวัสดิการเด็ก	24
2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการทำแผนกสหวิชาชีพ	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปิดวันช่าวสาร	32
2.4.2 งานวิจัยด้านการทางานกรรมเด็ก	34
3 ระเบียบวิธีวิจัย	37
3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	37
3.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	38
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.3.1 แนวคิดตามสังเคราะห์กลุ่มนักสังคมสงเคราะห์	39
3.3.2 แนวคิดตามสังเคราะห์กลุ่มนักชี้ขาดในสาขาวิชาชีพด้าน ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ ใน การช่วยเหลือเด็กที่ถูกทางานกรรม ..	41
3.3.3 แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในการทำงานของนักสังคมสงเคราะห์ ..	41
3.4 ความเชื่อถือได้ของข้อมูล	42
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	42
4. ผลการวิจัย	44
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	45
4.2 พฤติกรรมการเปิดวันช่าวสารทั่วไป และการเปิดวันช่าวสารเกี่ยวกับ การทางานกรรมเด็กของนักสังคมสงเคราะห์	47
4.2.1 พฤติกรรมการเปิดวันช่าวสารทั่วไป	47
4.2.2 พฤติกรรมการเปิดวันช่าวสารเกี่ยวกับการทางานกรรมเด็ก	50
4.2.2.1 พฤติกรรมการเปิดวันช่าวสารเกี่ยวกับการรายงานผล เทหุการณ์การทางานกรรมเด็ก	50
4.2.2.2 พฤติกรรมการเปิดวันช่าวสารเกี่ยวกับเนื้อหาด้านวิชาการ ในการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กที่ถูกทางานกรรม ..	53
4.3 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการทางานกรรมเด็กของนักสังคมสงเคราะห์	55
4.3.1 สังเขปและการกระทำทางานกรรมเด็ก	55
4.3.2 สาเหตุที่เกิดการทางานกรรมเด็ก	56
4.3.3 ผลกระทบของเด็กที่ถูกทางานกรรม	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3.4 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์สิทธิเด็ก และกฎหมาย ด้านการซ่อมแซมและคุ้มครองเด็ก	59
4.4 กระบวนการแสวงหาข้อมูลช่วยเหลือของนักสังคมสงเคราะห์ในการซ่อมแซม เด็กที่ถูกทารุณกรรม	60
4.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	61
4.4.2 การแสวงหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเพิ่มเติม	66
4.5 วิธีการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ในการซ่อมแซมเด็กที่ถูกทารุณกรรม	71
4.5.1 การแสวงหาข้อเท็จจริง	71
4.5.2 การพิจารณาทางแนวทางช่วยเหลือ	72
4.5.2.1 การพิจารณาทางแนวทางช่วยเหลือโดยการประเมิน ของนักสังคมสงเคราะห์ที่ภายในหน่วยงาน	72
4.5.2.2 การพิจารณาทางแนวทางช่วยเหลือโดยการประเมิน ของทีมสนับสนุน	74
4.5.3 วิธีการให้ความช่วยเหลือ	76
4.5.3.1 การแทรกแซงเพื่อป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	76
4.5.3.2 การนำบัตร์น้ำ	77
4.5.3.3 การให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ	79
4.5.4 การส่งเด็กคืนสู่สังคม	80
4.5.5 การติดตามผลประเมินผล	81
4.5.6 ข้อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกทารุณกรรม ระหว่างนักสังคมสงเคราะห์ภาครัฐและเอกชน	83
4.5.7 ประเด็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ ที่พบจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม	85
4.6 ความคิดเห็นต่าง ๆ ของนักสังคมสงเคราะห์ที่ต่อการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือ เด็กที่ถูกทารุณกรรม	88
4.6.1 ความคิดเห็นด้านกฎหมาย	88
4.6.2 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานภายในหน่วยงาน	90
4.6.3 ความคิดเห็นด้านการดำเนินงานระหว่างหน่วยงาน	94
4.6.4 ความคิดเห็นในส่วนของทั้งนักสังคมสงเคราะห์	96
4.6.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเด็กผู้ถูกรุกรานและครอบครัว	98

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงถึงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	45
ตารางที่ 2	แสดงถึงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประสมการณ์การทำงาน ด้านการซ้ายเหลือเด็กที่ถูกทำรุณกรรม	45
ตารางที่ 3	แสดงถึงจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเปิดรับเข้าสู่สาธารณะสื่อมวลชน ประเภทต่าง ๆ	48

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.6.6	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานที่พัฒนาการเด็กที่ถูกทางการรุณกรรม	100
4.6.7	ความคิดเห็นต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในการนัดถูกทางการรุณกรรม..	101
4.7	ความคิดเห็นของผู้บริหารและนักวิชาชีพผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกทางการรุณกรรม	102
4.7.1	ความคิดเห็นของนักวิชาชีพผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของนักสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกทางการรุณกรรม	102
4.7.2	ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานเพื่อช่วยเหลือเด็ก ที่ถูกทางการรุณกรรม	103
4.7.3	ความคิดเห็นต่อประเด็นการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนในเรื่อง เด็กถูกทางการรุณกรรม	105
4.7.4	ข้อคิดเห็นอื่น ๆ	105
5	สรุป ข้อป่วยผล และข้อเสนอแนะ	107
5.1	สรุปผลการวิจัย	108
5.2	ยกป่วยผลการวิจัย	115
5.3	ข้อเสนอแนะ	120
5.3.1	ข้อเสนอแนะจากการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา	120
5.3.2	ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป	122
รายการอ้างอิง	124	
ประวัติผู้วิจัย	129	

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารนัยภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	แสดงลำดับขั้นขององค์ปะกอบในกระบวนการเผยแพร่ข่าวสาร	16
ภาพที่ 2	แสดงความสัมพันธ์ขององค์ปะกอบในการบวนการเผยแพร่	
	ข้อมูลข่าวสาร	17
ภาพที่ 3	แสดงความสัมพันธ์ขององค์ปะกอบในการบวนการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร	
	ของนักสังคมสงเคราะห์ ในการช่วยเหลือเด็กที่ยากไร้กรรม	61
ภาพที่ 4	แสดงความสัมพันธ์ของการเผยแพร่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	
	ในชั้นตอนต่าง ๆ ของนักสังคมสงเคราะห์ ในการช่วยเหลือ	
	เด็กที่ยากไร้กรรม	72

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย